

Vergaderjaar 2021–2022

35 937

Wijziging van de begrotingsstaat van het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat voor het jaar 2021 (Negende incidentele suppletoire begroting inzake diverse steunmaatregelen COVID-19 en nieuwe verlenging waardevermeerderingsregeling)

Nr. 2

MEMORIE VAN TOELICHTING

A. ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING BIJ HET WETSVOORSTEL

Wetsartikel 1

De begrotingsstaten die onderdeel zijn van de Rijksbegroting, worden op grond van artikel 2.3, eerste lid, van de Comptabiliteitswet 2016 elk afzonderlijk bij wet vastgesteld en derhalve ook gewijzigd. Het onderhavige wetsvoorstel strekt ertoe om voor het jaar 2021 wijzigingen aan te brengen in de departementale begrotingsstaat van het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat.

Normaliter wordt nieuw beleid in uitvoering genomen nadat de Staten-Generaal de begrotingswet heeft geautoriseerd. Aangezien uitvoering van de spoedeisende maatregelen betreffende de VLN, TVL, de Tijdelijke subsidieregeling continuïteit bruine vloot en de waardevermeerderingsregeling, die in deze negende incidentele suppletoire begroting zijn opgenomen in het belang van het Rijk zijn, niet kan wachten tot formele autorisatie van beide Kamers der Staten-Generaal, zal het kabinet de uitvoering van de maatregelen starten. Hiermee wordt gehandeld conform lid 2 van artikel 2.27 van de Comptabiliteitswet 2016.

Voor de spoedeisende karakter van de bovengenoemde maatregelen en het verwerken daarvan in deze negende incidentele suppletoire begroting is uw Kamer vooraf geïnformeerd via de volgende Kamerbrieven:

- Kamerbrief Steun aan door nachtsluiting getroffen horecabedrijven van 24 september 2021;
- Kamerbrief Aanvullingen op het economisch steun- en herstelpakket van 12 maart 2021 (Kamerstuk 35 420, nr. 248);
- Kamerbrief Uitbreiding steun- en herstelpakket van 21 januari 2021 (Kamerstuk 35 420, nr. 217);
- Kamerbrief Nieuwe verlenging waardevermeerderingsregeling van 8 oktober 2021.

De in de begrotingsstaat opgenomen begrotingsartikelen worden in onderdeel B van deze memorie van toelichting toegelicht.

De Minister van Economische Zaken en Klimaat,
S.A. Blok

B. ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING BIJ DE BEGROTINGSARTIKELN

1. Leeswijzer

Ondergrenzen toelichtingen

Voor wat betreft het toelichten van significanteverschillen in de uitgaven, ontvangsten en verplichtingen zijn de ondergrenzen gehanteerd zoals opgenomen in de onderstaande tabel.

Omvang begrotingsartikel (stand ontwerpbegroting) in € miljoen	Beleidsmatige mutaties (ondergrens in € miljoen)	Technische mutaties (ondergrens in € miljoen)
< 50	1	2
=> 50 en < 200	2	4
=> 200 < 1.000	5	10
=> 1.000	10	20

In sommige gevallen, waar politiek relevant, worden ook posten toegelicht beneden deze ondergrenzen.

2. Beleidsartikelen

2.1 Beleidsartikel 2 Bedrijvenbeleid: innovatie en ondernemerschap voor duurzame welvaartsgroei

Tabel 1 Budgettaire gevolgen van beleid negende incidentele supplettoire begroting (ISB) (bedragen x € 1.000)

	Stand ontwerp- begroting 2021 incl. NvW, amende- menten en ISB's ¹	Stand 1 ^o supple- toire begroting incl. amendement en ISB ²	Mutaties 9 ^o ISB	Stand 9 ^o ISB	Mutatie 2022	Mutatie 2023	Mutatie 2024	Mutatie 2025
Verplichtingen	13.443.665	16.067.773	1.107.000	17.174.773	60.000	0	0	0
Uitgaven	9.184.762	11.380.941	- 1.418.000	9.962.941	140.000	0	0	0
Subsidies (regelingen)	7.459.235	9.487.775	- 1.418.000	8.069.775	140.000	0	0	0
MKB-Innovatiestimulering								
Topsectoren (MIT)	41.217	31.986		31.986				
Eurostars	18.000	18.734		18.734				
Bevorderen ondernemerschap	16.590	19.593		19.593				
Cofinanciering EFRO	25.590	25.563		25.563				
Bijdrage aan ROM's	7.330	7.415		7.415				
Verduurzaming industrie	36.264	12.288		12.288				
Startup beleid	18.300	16.063		16.063				
Urgendmaatregelen Industrie	59.500	86.500		86.500				
Invest-NI	10.582	10.582		10.582				
Noodloket (TOGS)	1.600	1.600		1.600				
Qredits	70.000	0		0				
Tegemoetkoming vaste lasten	6.562.000	8.655.000	- 1.468.000	7.187.000	80.000			
Tegemoetkoming vaste lasten								
Caribisch Nederland	19.300	29.300		29.300				
Omscholing naar tekortsectoren	37.500	37.500		37.500				
Tegemoetkoming vaste lasten								
Startersregeling	180.000	90.000	- 70.000	20.000				
Infrastructuur duurzame industrie (PIDI)	0	11.645		11.645				
Herstructurering winkelgebieden	0	9.000		9.000				
R&D mobiliteitssectoren	30.000	30.000		30.000				
TRSEC	325.000	380.000		380.000				
NGF – project AiNed	0	4.400		4.400				

	Stand ontwerp-begroting 2021 incl. NvW, amendementen en ISB's ¹	Stand 1 ^o suppletoire begroting incl. amendement en ISB ²	Mutaties 9 ^o ISB	Stand 9 ^o ISB	Mutatie 2022	Mutatie 2023	Mutatie 2024	Mutatie 2025
NGF – project RegMed XB	0	2.300		2.300				
NGF – project kwantumDeltaNL	0	5.400		5.400				
Vaste lasten nachtsluiting	0	0	120.000	120.000	60.000			
Overig	462	2.906		2.906				
Leningen	560.000	655.000	0	655.000	0	0	0	0
Bedrijfssteun	560.000	565.000		565.000				
Qredits	0	90.000		90.000				
Garanties	307.740	332.740	0	332.740	0	0	0	0
BMKB	37.523	37.523		37.523				
Groeifaciliteit	8.472	58.472		58.472				
Garantie Ondernemersfinanciering	11.745	11.745		11.745				
Garantie Ondernemersfinanciering Corona	250.000	225.000		225.000				
Oprichtingen	10.998	10.440	0	10.440	0	0	0	0
Onderzoek en opdrachten	3.766	3.931		3.931				
Caribisch Nederland	1.296	1.196		1.196				
Regeldruk	2.271	2.271		2.271				
Regiekosten regionale functie	665	498		498				
Small Business Innovation Research	3.000	2.544		2.544				
Bijdrage aan agentschappen	112.849	161.885	0	161.885	0	0	0	0
Bijdrage RVO.nl	112.318	161.354		161.354				
Bijdrage Agentschap Telecom	531	531		531				
Bijdrage aan ZBO's/RWT's	327.190	338.614	0	338.614	0	0	0	0
Bijdrage aan TNO	178.216	188.434		188.434				
Kamer van Koophandel	123.498	124.704		124.704				
Bijdrage aan NWO-TTW	25.476	25.476		25.476				
Bijdrage aan medeoverheden	0	9.231	0	9.231	0	0	0	0
MKB Innovatiestimulering								
Topsectoren (MIT)	0	9.231		9.231				
Bijdrage aan (inter-)nationale organisaties	405.600	385.256	0	385.256	0	0	0	0
Internationaal Innoveren	51.986	42.904		42.904				
PPS toeslag	169.147	170.257		170.257				
TO2 (excl. TNO)	59.682	60.178		60.178				
Topsectoren overig	15.793	15.862		15.862				
Ruimtevaart (ESA)	72.104	72.104		72.104				
Bijdrage NBTC	9.239	9.239		9.239				
Overige bijdragen aan organisaties	5.649	5.962		5.962				
Economische ontwikkeling en technologie	10.000	8.750		8.750				
EU-cofinanciering JTF	12.000	0		0				
Storting/onttrekking begrotingsreserve	1.150	0	0	0	0	0	0	0
Storting reserve BMKB	1.150	0		0				
Ontvangsten	157.738	268.963	0	268.963	0	0	0	0
BMKB	33.000	33.000		33.000				
Onttrekking reserve BMKB	0	1.882		1.882				
Onttrekking reserve Klein Krediet Corona	0	100.000		100.000				
Groeifaciliteit	8.000	8.000		8.000				
Garantie Ondernemingsfinanciering	13.000	13.000		13.000				
Luchtvaartkredietfaciliteit	5.912	5.912		5.912				
Rijksoctrooiwet	37.887	38.583		38.583				
Eurostars	5.094	5.095		5.095				

	Stand ontwerp-begroting 2021 incl. NvW, amendementen en ISB's ¹	Stand 1 ^e suppletoire begroting incl. amendement en ISB ²	Mutaties 9 ^e ISB	Stand 9 ^e ISB	Mutatie 2022	Mutatie 2023	Mutatie 2024	Mutatie 2025
Joint Strike Fighter	8.000	8.000		8.000				
Diverse ontvangsten	2.845	6.491		6.491				
Bedrijfssteun	44.000	49.000		49.000				

¹ Kamerstuk 35 677, nr. 1 en 2, Kamerstuk 35 685, nr. 1 en 2, Kamerstuk 35 723, nr. 1 en 2, Kamerstuk 35 747, nr. 1 en 2, Kamerstuk 35 780, nr. 1 en 2, Kamerstuk 35 792, nr. 1 en 2 en Kamerstuk 35 805, nr. 1 en 2.

² Kamerstuk 35 894, nr. 1 en 2.

Tabel 2 Uitsplitsing verplichtingen (bedragen x € 1.000)

	Stand ontwerp-begroting 2021 incl. NvW, amendementen en ISB's ¹	Stand 1 ^e suppletoire begroting incl. amendement en ISB ²	Mutaties 9 ^e ISB	Stand 9 ^e ISB	Mutatie 2022	Mutatie 2023	Mutatie 2024	Mutatie 2025
Verplichtingen	13.443.665	16.067.773	1.107.000	17.174.773	60.000	0	0	0
waarvan garantieverplichtingen	4.335.000	4.352.400		4.352.400				
waarvan overige verplichtingen	9.108.665	11.715.373	1.107.000	12.822.373	60.000			

¹ Kamerstuk 35 677, nr. 1 en 2, Kamerstuk 35 685, nr. 1 en 2, Kamerstuk 35 723, nr. 1 en 2, Kamerstuk 35 747, nr. 1 en 2, Kamerstuk 35 780, nr. 1 en 2, Kamerstuk 35 792, nr. 1 en 2 en Kamerstuk 35 805, nr. 1 en 2.

² Kamerstuk 35 894, nr. 1 en 2.

Budgetflexibiliteit

Het juridisch verplichte deel van het uitgavenbudget is 70%. Van de 30% budgetflexibele ruimte heeft 25 procentpunt betrekking op de TVL waarvoor nog verplichtingen zullen worden aangegaan in 2021.

Toelichting

In deze incidentele suppletoire begroting wordt het parlement om autorisatie verzocht voor het aangaan van verplichtingen en doen van uitgaven voor onderstaande regelingen.

Verplichtingen en uitgaven

Subsidies

Tegemoetkoming Vaste Lasten COVID-19 (TVL)

Het kasbudget voor de TVL wordt voor 2021 verlaagd met € 1,5 mld in verband met een lager beroep op de regeling dan geraamd. Dit is het gevolg van de verbeterde economische situatie ten gevolge van de versoepeling van de beperkende maatregelen. Het kasbudget voor 2022 wordt verhoogd met € 80 mln, in verband met verwachte nabetalings- en subsidievaststellingen. Dit bedrag wordt in een nota van wijziging op de ontwerp-begroting 2022 ter autorisatie aan het parlement voorgelegd. Het verplichtingenbudget voor 2021 wordt verhoogd met € 1,0 mld. Het huidige verplichtingenbudget voor de TVL is gebaseerd op het door de ondernemers in de subsidieaanvraag geraamde omzetverlies. Het administratief vast te leggen verplichtingenbedrag zal naar verwachting circa € 1 mld hoger uitvallen dan het huidige verplichtingenbudget,

omdat bij de vast te leggen verplichtingen rekening wordt gehouden met de eventuele maximale subsidieverlening bij 100% omzetverlies. Daarnaast wordt het budget voor de Tijdelijke subsidieregeling continuïteit bruine vloot, op basis van het beroep op deze regeling, verhoogd van € 8 naar € 10 mln.

Tegemoetkoming Vaste Lasten startende ondernemingen

Het budget van deze regeling is met € 70 mln verlaagd in verband met een lager dan verwacht beroep op de regeling, ondanks uitgebreide communicatie om de regeling bij de doelgroep onder de aandacht te brengen.

Subsidieregeling Vaste Lasten voor onder andere Nachtsluiting (VLN)

Het budget voor de VLN zoals vermeld in de Kamerbrief Steun aan door nachtsluiting getroffen horecabedrijven van 24 september jl. bedraagt € 180 mln, waarvan € 120 mln wordt geraamd in 2021 en € 60 mln in 2022. Het verplichtingenbudget bedraagt in totaal € 240 mln. Dit hogere bedrag houdt verband met het feit dat verplichtingen op basis van 100% omzetsderving worden vastgelegd. De voor 2022 opgenomen budgetten zullen door middel van een nota van wijziging op de ontwerpbegroting 2022 ter autorisatie aan het parlement worden voorgelegd.

Het kabinet monitort voortdurend hoe het pakket van generieke crisismaatregelen voor diverse economische actoren uitwerkt en of het pakket nog adequaat is. Als de uitgaven hoger uitvallen dan de huidige ramingen dan zal dit generaal worden gecompenseerd. Bij onderuitputting na definitieve beëindiging van de crisismaatregelen vloeien de middelen terug naar het algemene beeld.

2.2 Beleidsartikel 5 Een veilig Groningen met perspectief

Tabel 3 Budgettaire gevolgen van beleid negende incidentele suppletoire begroting (ISB) (bedragen x € 1.000)

	Stand ontwerp-begroting 2021 incl. NvW, amendementen en ISB's	Stand 1 ^e suppletoire begroting incl. amendement en ISB	Mutaties 9 ^e ISB	Stand 9 ^e ISB	Mutatie 2022	Mutatie 2023	Mutatie 2024	Mutatie 2025
Verplichtingen	722.013	1.398.303	60.000	1.458.303	0	0	0	0
Uitgaven	722.013	1.408.293	60.000	1.468.293	0	0	0	0
Subsidies (regelingen)	21.756	73.289	60.000	133.289	0	0	0	0
Verduurzamingsopgave uit aardgasbaten	21.653	73.186	60.000	133.186				
Geestelijke bijstand	103	103		103				
Inkomensoverdrachten	545.000	1.040.000	0	1.040.000	0	0	0	0
Schadevergoedingen	200.000	425.000		425.000				
Vergoeding waardedaling Groningen	245.000	515.000		515.000				
Vergoeding immateriële schade Groningen	100.000	100.000		100.000				
Vermogensverschaffing/-onttrekking	0	0	0	0	0	0	0	0
Kapitaalinjectie EBN	0	0		0				
Opdrachten	2.380	3.622	0	3.622	0	0	0	0
Werkbudget	2.380	2.122		2.122				
Versterken	0	1.500		1.500				

	Stand ontwerp-begroting 2021 incl. NvW, amendementen en ISB's	Stand 1 ^e suppletoire begroting incl. amendement en ISB	Mutaties 9 ^e ISB	Stand 9 ^e ISB	Mutatie 2022	Mutatie 2023	Mutatie 2024	Mutatie 2025
Bijdrage aan agentschappen	152.877	284.332	0	284.332	0	0	0	0
Bijdrage aan RVO.nl	152.877	282.332		282.332				
Instituut Mijnbouwschade Groningen	0	2.000		2.000				
Bijdrage aan ZBO's/RWT's	0	1.050	0	1.050	0	0	0	0
TNO publieke SDRA	0	1.050		1.050				
Bijdrage aan (internationale) organisaties	0	6.000	0	6.000	0	0	0	0
Organisatie- en programmabudget								
ACVG	0	3.000		3.000				
Bijdrage Commissie Bijzondere Situaties	0	3.000		3.000				
Ontvangsten	774.000	1.520.876	0	1.520.876	0	0	0	0
Schadevergoedingen	200.000	550.376		550.376				
Uitvoeringskosten Schade	150.000	268.200		268.200				
Dividenduitkering EBN	0	0		0				
Dividenduitkering GasTerra	4.000	4.000		4.000				
Mijnbouwwet	75.000	55.000		55.000				
Vergoeding waardedaling Groningen	245.000	565.750		565.750				
Vergoeding immateriële schade Groningen	100.000	75.000		75.000				
Ontvangsten publieke SDRA	0	1050		1.050				
Versterken	0	1500		1.500				

Tabel 4 Uitsplitsing verplichtingen (bedragen x € 1.000)

	Stand ontwerp-begroting 2021 incl. NvW, amendementen en ISB's	Stand 1 ^e suppletoire begroting incl. amendement en ISB	Mutaties 9 ^e ISB	Stand 9 ^e ISB	Mutatie 2022	Mutatie 2023	Mutatie 2024	Mutatie 2025
Verplichtingen	722.013	1.398.303	60.000	1.458.303	0	0	0	0
waarvan garantieverplichtingen	0	0	0	0				
waarvan overige verplichtingen	722.013	1.398.303	60.000	1.458.303				

Budgetflexibiliteit

Het percentage juridisch verplicht (het deel van het beschikbare budget waarop al juridische verplichtingen rusten) voor artikel 5 is 96%. Voor de waardevermeerderingsregeling (verduurzamingsopgave uit de aardgas-baten) is dit 55%. Van de 45% budgetflexibele ruimte heeft 100% betrekking op de verhoging van het budget met € 60 mln.

Toelichting

Verplichtingen en uitgaven

Subsidies

Waardevermeerderingsregeling

Het demissionaire kabinet heeft besloten om het budget van de waardevermeerderingsregeling met € 60 mln te verhogen. Deze verhoging wordt voor € 58 mln gedekt uit de risicoreservering Groningen op de Aanvullende Post bij het Ministerie van Financiën en voor € 2 mln uit de EZK-begroting. Hiermee wordt de verlenging van de regeling naar verwachting gefinancierd tot 1 april 2022, de juridische looptijd van de regeling. Het volledige bedrag wordt in 2021 bevoorschot aan de uitvoerder Samenwerkingsverband Noord Nederland (SNN). Deze verlenging is aangekondigd in de brief Nieuwe verlenging waardevermeerderingsregeling van 8 oktober 2021.

3. Niet-beleidsartikelen

3.1 Artikel 40 Apparaat Kerndepartement

Tabel 5 Apparaatsuitgaven Kerndepartement negende incidentele suppletoire begroting (ISB) (bedragen x € 1.000)

	Stand ontwerp-begroting 2021 incl. NvW, amendementen en ISB's	Stand 1 ^e suppletoire begroting incl. amendement en ISB	Mutaties 9 ^e ISB	Stand 9 ^e ISB	Mutatie 2022	Mutatie 2023	Mutatie 2024	Mutatie 2025
Verplichtingen	286.313	297.871	- 2.000	295.871	0	0	0	0
Uitgaven	286.313	297.871	- 2.000	295.871	0	0	0	0
<i>Personele uitgaven</i>	197.549	203.967	- 2.000	201.967	0	0	0	0
eigen personeel	171.294	180.536		180.536				
inhuur externen	10.293	11.036		11.036				
overige personele uitgaven	15.962	12.395	- 2.000	10.395				
<i>Materiële uitgaven</i>	88.764	93.904	0	0	0	0	0	0
ICT	14.998	13.228		13.228				
bijdrage aan SSO's	14.066	14.066		14.066				
DICTU	21.147	21.147		21.147				
overige materiële uitgaven	38.553	45.463		45.463				
Ontvangsten	24.992	24.992	0	24.992	0	0	0	0
ACM	17.589	17.589		17.589				
SoDM	3.150	3.150		3.150				
CPB	1.643	1.643		1.643				
kerndepartement	2.610	2.610		2.610				

Toelichting op de verplichtingen en uitgaven

Uit de voorlopige prognoses van de uitputting blijkt dat er € 2 mln minder apparaatsuitgaven nodig zullen zijn in het EZK-concern. Deze € 2 mln wordt daarom ingezet ter dekking van de verlenging van de waardevermeerderingsregeling.